

Az egykori reprezentáció képei

Tomsics Emőke: *Kacagány és camera.*

Az 1867-es koronázás fényképei a Magyar Nemzeti Múzeumban

FARKAS ZSUZSA

Magyar Nemzeti Múzeum, 2015, Budapest, 203 oldal 247 képpel

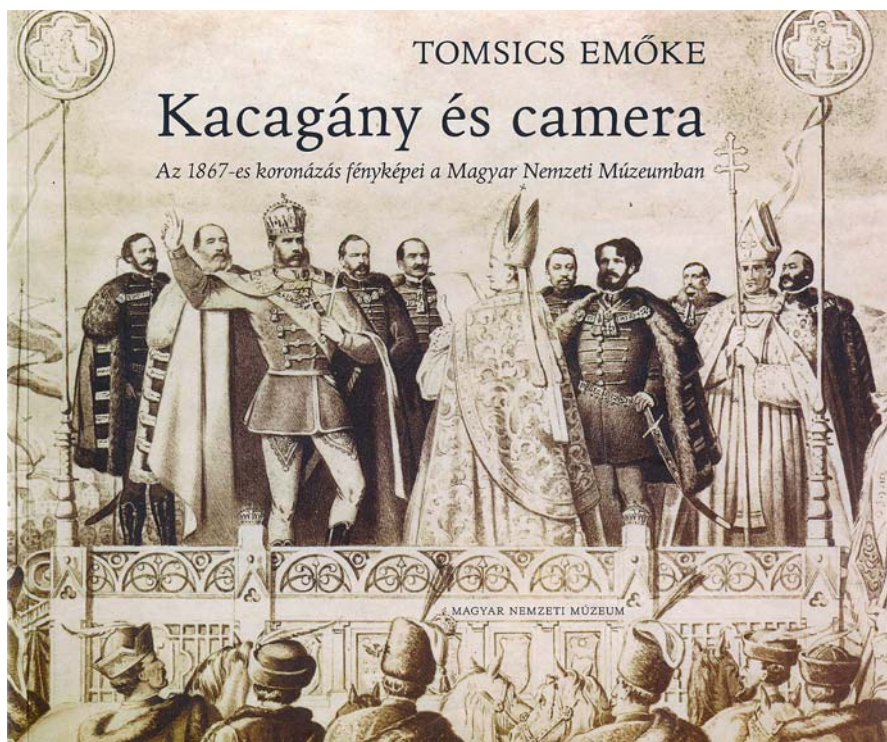
A tréfás címadású kötet az 1867-es koronázási ünnepségek történetét, helyszíneit, sajtóvisszhangját, némileg a reprezentáció mibenlétét, irányítását, célját foglalja össze lexikonszerű felsorolással, sűrű adatalással. A pozitívista szemléletű bevezető írás a szerteágazó politikai és reprezentációs problémákat nem érinti, a történeti levéltári és a korabeli jogi forrásokat nem használja. A szerző számos hírlapi, másodlagos forrást gyűjtött össze, melynek nyilván az az oka, hogy közvetve rámutasson arra, hogy milyen erős cenzúra uralta a sajtót. Valós tényeket és véleményeket nem közölhettek, a monarchikus elnyomás kiválóan, szervezeten működött.

A kötet második fele *Katalógus* cím alatt a „fotográfiai tömegtermékeknek” titulált korai fényképek idevágó csoportját mutatja be. A szerző döntése, hogy csak a Nemzeti Múzeum anyagát dolgozza fel. A kiválasztott, közel 200 fénykép az, egyedi díszruhák felvonultatását eredményezi. A drága ruha és annak „viselése” minden korban az érdeklődés középpontjában áll, hiszen a hatalmi és gazdasági potenciát képviselő réteg ezzel demonstrálja kulturáltságát.

Kétszáz művet kiemelni egy több milliós gyűjteményből hálás feladat, kicsit hasonló a hosszú életű művészek oeuvre-jéből szokásban lévő fő művek bemutatásának hagyományához. Egy tematikai bemutató általában nem korlátozódik ilyen módon. Minden katalógus összeállítója sajátos és változó természetű anyaga miatt maga alakítja ki, hogy milyen adatokkal operál. A festményeket feldolgozó adatolást az alábbiak szerint szokás rendszerezni: a művész neve, a mű címe, készülésének időpontja, technika és méret, jelzések, feliratok ritkán, tulajdonos, majd ezeket önálló tételként proveniencia, irodalom, kiállítás és a megjelent reprodukciók felsorolása szokta követni. Mindez úgy jelenhet meg közvetlenül a festmények alatt, hogy egyöntetű rövidítésjegyzéket mellékelünk hozzá. Ezt követi a mű elemzése, amely minden esetben a leglényegesebb pont.

Tomsics a következő adatokat ígéri a katalógus bevezetőjében: cím, leírás, a fényképész neve, a készítés helye, ideje, a művész neve, méret, technika, jelzés, felirat, bélyegző, rendelési szám. A karton eleje felirattal további

mezőket hozott létre: jelzet, felirat, bélyegző, dedikáció, leltári szám, szignó, állapot, a mű eredeti őrzési helye. A felállított 11 kategória után tehát újabb 8 egységgel dolgozott, nem foglalkozik a származásra vonatkozó adatokkal, illetve a művek múzeumba kerülésének dátumával. A fényképeknek kiállításon való megjelenését, a vonatkozó irodalmat, reprodukálást nem adja meg.

A katalógus szakaszban a képek alatt helyezték el a jócskán lerövidített mezősort, nem tudhatjuk, hogy például feliratok nincsenek, vagy kimaradtak. A legnagyobb hangsúlyt a fényképek leírására fektették, mely rögzíti a portréknál például a modell helyzetét, a műterem berendezését és nagyon részletesen az öltözeteket, külön hangsúlyozva azt, hogy bajuszt és szakállt visel. A régebbi múzeumi hagyományban az ún. leíró kartonokra vezettük rá ezeket az adatokat, mely nem azonos, és nem helyettesíti az elemzést.

Vajon lehetséges úgy elemezni egy fényképet, mint egy festményt? Egy közbülső állomás lehet az, ha megtudnánk valamit az ábrázoltról, aki szembe néz velünk. Szerencsésebb lett volna a precíz leírásokat hátul egyneműen közölni, a fenti anomália miatt készülhetett a névmutató, ahol a személyek rangja, születési és halálzási dátuma is olvasható.

Mindezen apróságoktól eltekintve, hiszen ma mindnyájan a művek adatolásának problémáival töltjük az időnket, nagy öröm, hogy Borsos József fényképei újra kiadásra kerültek.